УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИКИ В КАНАДІ.

(Під таким наголовком вомістили київські "Вісти" з 23. марта с. р. статю про український робітничий рух в Канаді, яку передруковуємо понизше для характеристики, як дивлять ся на нашу роботу товариші на Радянській Україні. — Редакція "У.Р.В.".)

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ТОВАРИСТВА "УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ ДІМ В ВІННІПЕГУ.

Зріст організації.

Українські робітники, що мусіли через тяжкі умови житя еміґрувати до Канади, зорґанізували ся там в товариство "Український Робітничий Дім" з осідком правління в м. Вінніпеґ.

На початку лютого сього року відбули ся загальні збори товариства, на котрі зїхали ся делеґати всіх 20 місцевих філій його.

Загальні збори тревали чотири дні й розвязали всі пекусправи товариства.

Після привитаня делеґатів представником Виконавчого Комітету й вислуханя справозданя його та завідуючих відділами було приступлено до справоздань делеґатів з місць. З сих справоздань виявило ся, що, не дивлячись на економічну крізу в Канаді, просвітно-організаційна діяльність стоваришень українського робітництва, що приняли статут "Українського Робітничого Дому" замітно зросла, хоч і відчуваєть ся велика потреба в орґанізаторах та лекторах.

Сплата довгу за будинок Укр. Робітничого Дому.

Загальні збори згодили ся з пропозицією Виконавчого Комітету випустити на 20.000 долярів "довжних нот", котрі мають розкупити робітники для покритя боргу за будівлю "Укр. Роб. Дому". Після шости місяців Виконавчий Комітет поверне тим, що купили "довжні ноти", їх вартість. Крім того збори ухвалили влаштувати раз на рік спеціяльний місяць збірки фонду на сплату довгу.

Орґанізація "Пролеткульту" при Укр. Роб. Домі.

Брак пролетарської літератури на українській мові примусив збори виробити плян видання такої літератури. Було постановлено орґанізувати видавничу спілку "Пролетарська Культура", кошти котрої мають зібрати відділи, філії та товариства, що є членами Укр. Роб. Дому, а також окремі робітники, шляхом придбаня посвідок, що заміняють гроші при купівлі книжок видавництва.

"Пролеткульт", крім того, постановлено обєднати з видавництвом "Історія Культури" в Торонто, що видало українською мовою перший том "Капіталу" Маркса. Другий том буде вже видавати "Пролеткульт", він же видаватиме місячник.

Дїточі школи і жіночі орґанізації.

Збори визнали конечу потребу орґанізації дїточих шкіл й постановили виписати підручники з Европи, де радянський уряд України розпочав їх друкуванє.

Висловили ся також збори утворити жіночі орґанізації і в звязку з тим зробити відповідні зміни у статуті.

Повернене на Україну.

З особливою увагою поставили ся делеґати Робітничого Дому до справи про поворот до радянських републик.

Збори остро поставили ся проти неорґанізованого виїзду, а також проти виїзду до радянських републик поодиноких членів. Збори порадили всім товаришам стримати себе від повороту в теперішний час. Виїмок може бути зроблено лише для груп добре орґанізованих, забезпечених відповідними машинами, знарядем та матеріялами й технічними засобами. Перед виїздом такі групи повинні мати докладні відомости про все: про місце де мають оселити ся, про землю то-що.

Про Робітничу Партію Канади.

Річні Загальні збори висловили ся за те, щоби члени Укр. Роб. Дому належали до тих робітничих союзів, котрі ведуть боротьбу на індустріяльнім полі й до тої політичної партії, котра ніколи в жаднім випадку не протиставить себе пролетарському революційному рухови, але завжди є тісно звязана з тим рухом, бере активну участь в ньому і без жадних застережень стоїть в обороні Радянських Републик. Такою партією є Робітнича Партія Канади, що йде під прапором Комуністичного Інтернаціоналу.

Допомога голодним України.

Вислухавши повідомленя про голод на Україні, загальні збори постановили передати на користь голодним фонд, що був зібраний в 1917 році для купівлі друкарських машин для "Робітничої Ґазети", але не був висланий їй через те, що українські ес-деки зрадили інтересам робітників та селян і пішли в найми до капіталістів. Крім того доручено Виконавчому Комітетови виробити плян кампанії для збору жертв на допомогу голодним України.

Так працюють наші брати й товариші, що ще не звільнили ся з під ярма капіталу, але прямують до одної з нами мети.

В перервах між засіданями було впоряджено вистави. Було поставлено "Лихоліте", Хоткевича та "Син Революції", що показувала часи приходу Червоної Армії до Галичини й впоряджено концерт.

МОНАРХІСТИЧНІ ОРҐАНІЗАЦІЇ В ПОЛЬЩІ.

З початком марта с. р. надіслав російський комісар закордонних справ Чічерін ноту польському урядови в справі російських і українських монархістичних орґанізацій, які, користаючи з гостинности Польщі, творять здійснюють на її території ворожі акти в відношеню до Росії і України та приготовляють з території Польщі напад на Росію і її союзників. Народний комісар Чічерін загрозив у своїй ноті, що на випадок поновного нападу, Росія не буде робити ріжниці між польськими військами, а уоруженими відділами, без огляду на се, до якого народу вони належать, о скільки сі відділи будуть нападати на Росію з польської території за співділанем або позволенем польських властий. При кінці ноти висловив Чічерін погляд, що польський уряд, оцінюючи повагу положеня і власну відвічальність, приступить до ліквідації монархістичних орґанізацій на території Польщі.

У відповідь на сю ноту Чічеріна вислав польський міністер закордонних справ Скірмунт ноту до російського уряду, в якій заявив, що польський уряд є в найвисшій степени здивований змістом і тоном російської ноти та що вона містить у собі цілий ряд дослівно нічим не попертих закидів, що се є маловажні справи, що в ноті не достає цілковито фактичних даних. Міністер Скірмунт заявив далі, що своєю нотою Чічерін має на меті зробити натиск на Польщу, щоби в сей спосіб змусити инші уряди Европи до численя ся з бажанем совітського уряду.

Ся виміна нот була підставою дебати на спільному засіданю комісій військової і заграничних справ польського сойму. На сьому засіданю заявили президент міністрів Поніковскі і міністер війни Сосновскі, що їм відомо, що російські еміґранти в Польщі, головно на східних окраїнах, потворили тайні орґанізації, зложені з уоружених випадових груп у напрямі Совітської Росії. Міністер Сосновскі ствердив, що сей заговір має стислий звязок з загальним політичним положенем, створеним скликанем ґенуйської конференції. Польський уряд перевів слідство, впав на слід зорґанізованої акції, перевів арештованя та наміряє безоглядно нищити всі дальші спроби російських монархістів у Польщі. Спільні комісії приняли в сій справі кілька резолюцій, між ними резолюцію посла Хондзиньского, яка звучить:

"Получені комісії військових і закордонних справ, супроти ствердженої, конспіративної акції російської еміґрації, тепер монархістів, на території Польщі, взивають уряд, щоби поробив кроки для належитого стороженя східних границь і унеможливленя на будуче всякої конспіраційної роботи чужих елементів на терені Польщі і щоби зложив звіт соймови протягом одного місяця".

В резолюції посла Лібермана є домаганє, щоби польський уряд передав зібраний матеріял про заговір російських еміґрантів, який загрожує мирови, урядам антанти, щоби про сей заговір поінформував европейську публичну опінію та виявив назвища сих Поляків, які свідомо чи несвідомо попирали акцію російської еміґрації.

ВЕСНЯНА ЗАСІВНА КАМПАНІЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Київські "Вісти" з 23. марта подають слідуючі відомости про засівну кампанію на Україні:

Засівна кампанія у Сквирському повіті йде повною ходою. По всіх волостях і селах орґанізовано засівкоми. 28-го марта відбув ся повітовий зїзд засівкомів. У 9 волостях відбулись волосні зїзди. В засівній кампанії беруть участь делеґати повітпартконференції, а також жінки. Повітпарком мобілізував для сього 16 товаришів, котрих розіслав по волостях. На повістку дня усіх волосних зїздів Рад по становлено доклади аґрономів. Всї аґрономічні сили мобілізовано. Ті з засівкомів, які виконали 100% завданя, буде премійовано. Що-ж до засівкомів, які недбало ставлять ся до своїх обовязків, то відсоно них вжито гарних заходів.

Загалом гадають засіяти майже всю площу, яку було намірено. Недосів, гадають, буде не більш, як 45.000 дес., що творить лише 6% завданя. На селян велике вражінє зробило повідомлене про те, що кукурузу не буде оподатковано, через се попит на насінє кукурузи збільшуєть ся.

ПРОТЕСТ СТУДЕНТІВ.

Протестуюче віче українського студентства в Празї проти насильства польської окупаційної влади у Східній Галичині над українським студентством.

Дня 22. цвітня відбуло ся в Празї велике претестуюче віче українських і білоруських студентів зі всіх закутин Ч.С.Р. (Чехо-Словацької Републики). В короткім рефераті наведено факти некультурного переслїдуваня українських студентів польськими властями у Східній Галичині та поінформовано, за що більш чим пів року держить польська влада у львівській тюрмі 12 укр. студентів та через що 12. цвітня почали вони голодівку. Числячись з фактом, що польські часописи нарочно сю справу замовчують а укр. комунікатів за границю не допускають, бо бажають тим способом закрити перед цілим прочим світом своє ганебне відношенє зглядом укр. культурних одиниць, — присутні на вічу устами кількох сот учасників висловили рішучий протест проти арештованя укр. студентів польськими окупаційними властями у Східній Галичині, проти держаня їх по тюрмах через так довгий час без слїдства, проти методів польського окупаційного режіму, котрі зраджують стремлїня винищити укр. інтеліґенцію, зломивши фізичні і моральні сили найкращих одиниць українського студентства. Рівнож принято одноголосно такі резолюції:

Всеукраїнське та білоруське студентство, перебуваюче на области Ч.С.Р., одобрюючи радикальний спосіб борби з насильними окупантами Східної Галичини, —

1) висказує щирі слова привіту, співчутя та пошани голодуючим товаришам,

2) відносить ся до Союза оборони прав чоловіка і горожанина в Женеві, до "Ліґи Націй", до учасників ґенуйської конференції, до конференції студентства в Брукселї та до всього студентства світа з протестом проти безправних насильств польських окупантів над укр. студентством і українським народом взагалі,

3) рішає устроїти публичну маніфестацію.

Рівночасно винесено на вічу подібні резолюції з приводу арештованя польськими властями на Волині, Поділю і Підляшу 146 укр. культурних діячів, котрих також без попереднього слїдства вивезено до тюрми під Ґданьск.

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісти".

ДАЛЬШІ ЖЕРТВИ НА ПОМІЧ ГОЛОДУЮЧИМ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

В КАНАДІ ЗІБРАНО ДОТЕПЕР НА СЮ ЦІЛЬ $6.829.38.

До Закордонного Бюра Помочі Голодуючим України в Празї вислано шесту тисячу американських долярів.

Дальші жертви на поміч голодуючим України надіслали на руки Комітету Помочі Голодуючим на Радянській Україні в Вінніпеґу слїдуючі орґанізації і поодинокі товариші:

Українські робітничі орґанізації в Торонто	$1.458.41
Н. Гуцалюк (збірка на вічу в Монтреалї)	56.15
Жіноче Тов. Самообразованя ім. Рози Люксембурґ в Келґари, Алта. (половина чистого доходу з забави, устроєної 17. цвітня с. р.)	30.00
Н. Томацький в Летбридж, Алта. (збірка)	11.00
М. Бобовський в Вінніпеґу (заробіток в день 1. мая)	5.00
Н. Дутка в Керівейл, Саск.	4.00
А. Хоміца в Керівейл, Саск.	2.00
Никола Гливка в Давнінґ, Алта.	2.00
Послїдний раз було поквітовано	$5.260.82
Разом	**$6.829.38**

В суботу, 13. мая, Комітет Помочі Голодуючим на Радянській Україні в Вінніпеґу вислав на поміч голодуючим України шесту тисячу американських долярів (на канадійські гроші, разом з пересилкою — $1.013.79). Всїх гроший вислав дотепер К.П.Г. на Р.У. до Закордонного Бюра Помочі Голодуючим України в Празї — **$6.125.75.**

За Комітет Помочі Голодуючим
на Радянській Україні,
Д. Лобай, секретар.

КОНЦЕРТ В КОРИСТЬ "УКР. РОБІТНИЧИХ ВІСТИЙ".

В суботу, 13. мая, відбув ся в Укр. Роб. Домі в Вінніпеґу величавий концерт в користь "Укр. Роб. Вістий". Сей концерт відріжняв ся від всіх попередних концертів тим, що за виїмком двох деклямацій, його виконали самі дїточі мандолінові і скрипкові оркестри під проводом тов. П. Угринюка. Перша мандолінова оркестра складалась з більших дітий, яка заразом є оркестрою дїточої школи при Укр. Роб. Домі і є дуже добре знана не тільки серед української публики, але і серед робітників инших національностий в Вінніпеґу. Вона не раз зарекомендувала себе своїми виступами на концертах, устроюваних спільними силами відділів Р.П.К. в Вінніпеґу а також вінніпеґськими комітетами помочі голодуючих в Радянських Републиках.

Дальше на концерті виступала друга дїточа мандолінова оркестра, яка також складаєть ся з менших учениць дїточої школи при Укр. Роб. Домі, а яка науку музики побирає в тов. П. Угринюка. Ся оркестра маленьких дітий виступала на сцені Укр. Роб. Дому вже пару разів і своєю мельодійною грою і співом українських народних пісень бавила присутних.

Зокрема треба зазначити перший виступ на сцені Укр. Роб. Дому і перший публичний виступ взагалі скрипкової оркестри малих хлопців, учеників т. Угринюка. Присутні щиро привитали перший виступ сеї молодої скрипкової оркестри.

Редакція "Українських Робітничих Вістий" складає на сїм місци всім дітям, що брали участь в концерті, сердечну подяку та бажає їм найкращого успіху на музичнім полї. Зокрема Редакція складає щиру подяку тов. П. Угринюкови за його щиру працю коло устроєня концерту і за його плекане любови до музики і співу сесед дітий українських робітників.

СТАН БЕЗРОБІТЯ В РІЖНИХ КРАЯХ.

Головний орґан професіональних орґанізацій німецької Австрії "Gewerkschaft" приносить огляд безробітя у найважнійших державах світа.

Безробітє найбільше дошкулює скандинавським краям, а головно Швеції та Данії. З початком 1922 року було в Швеції 140.000, в Данії 90.000, в Норвеґії 50.000 безробітних, а тепер є у всіх сих краях що третий робітник без праці.

В Анґлії є тепер два міліони людий без праці і держава мусить що тижня видавати два міліони фунтів стерлінґів на підмоги для безробітних, не вчисляючи сюди міліонів страт, які наслідком безробітя має день в день суспільне господарство.

Безробітє в Америці є дещо менше чим в Анґлії, але наслідки його там далеко страшнійші. В Америці є без праці майже 6 міліонів людий, а з родинами буде коло 30 міліонів душ, які терплять наслідки безробітя. Є се головно робітники великого промислу і капіталісти хочуть се використати, щоби погіршити умовини праці та знести охоронне законодавство. Американський уряд стоїть цілковито по стороні капіталістів.

Безробітє зростає теж і в Італії, Чехословаччині, Польщі, Австрії, а навіть Франції, яка саме тепер відбудовуєть ся. Мають безробітних і менші держави, як Голяндія і Швайцарія. Ся останна має 87.000 безробітних.

КОНЦЕРТ! КОНЦЕРТ!

Вегревільський Робітничий Відділ устроює в четвер, 25-го мая в Укр. Народнім Домі в Вегревіл

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

Початок о год. 8. вечером. Весь дохід з концерту призначений в користь голодуючих на Радянській Україні.

Товариші Робітники і Фармері! Приходіть на сей концерт як найчисленнійше і тим самим поможіть голодуючим борцям на Радянській Україні.

ТОВАРИШІ! НЕ ЗАБУВАЙТЕ НІ НА ХВИЛИНУ ПРО ГОЛОДУЮЧИХ БРАТІВ І СЕСТЕР НА РАД. УКРАЇНІ!

Евген Варга.

ЕКОНОМІЧНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЄМИ ПРОЛЄТАРСЬКОЇ ДИКТАТУРИ.

Переклад П. Христюка.

(Продовженє.)

IV. ЕКСПРОПРІЯЦІЯ ЕКСПРОПРІЯТОРІВ.

Збройне посіданє політичної власти дає можливість перевести експропріяцію експропріяторів. Велику тяжку перешкоду — опір клясової держави та її клясової збройної сили переможено. Але тут виринають не менш тяжкі нові труднощі — практичні проблєми переведеня експропріяції.

Поперед всього мусить бути вирішено, що саме повинно бути вивласнено: чи підприємства, як такі, чи окремі фабрики та заводи то що, чи нарешті, лише средства продукції в їх натуральній формі. Коли вивласняєть ся підприємство, то повинні бути переняті разом всі належні до нього фабрики, заводи і инші установи, з їхнім пасивом і активом, яко комерційна цілість. Коли-ж вивласнюєть ся окремі фабрики, заводи то що, тоді істнувавша до того цілість підприємства порушуєть ся, але його борги і борги инших йому — повинні або можуть бути переняті. Нарешті, коли вивласняють ся засоби продукції в їх натуральній формі, тобто машини, будинки, сирівці і готові товари, тоді втрачає всяку вагу про борги підприємств і підприємствам. Саме радикальне і відповідаюче цілком сути пролетарської диктатури рішенє — є останнє. В Угорщині було вибрано першу форму. Два моменти були при цім рішаючими: перше — необхідність рахуватись з закордонним капіталом (ми вернемось до сього пізнійше) і друге — необхідність узглядненя інтересів промислових підприємств, що залишились у приватній власности. Здавалось неможливим анулювати, при вивласненю в натуральній формі, одним заходом борги селян, ріжних підприємців і купців. Правда, одночасно тим самим були-б анульовані і борги вивласнених підприємств; коли, одначе, зважимо те, що суми, призначені для приватних споживчих цілий було ограничено під ріжними видами до висоти 2.000 кор. на місяць, то побачимо, що тимчасове признанє довгів (підприємств) иншим установам і особам не перевисшувало користий, які-б мало ся одержати при твердім стягненю тих сум, які мали виплатити підприємству невивласнені дрібні власники.

Після сього повстає питанє, як, яким технічним способом повинно бути переведено вивласненє. Поперед всього повинні всї фабрики, заводи, копальні то що перейти в спільне, загальне посіданє працюючих. Через се необхідно з самого же початку рішучо запобігти тому, щоб робітники окремих фабрик та заводів не вважали средств продукції за свою приватну власність, та щоб не сталось такого розграбованя поміщицьких маєтків (худоби, мертвого інвентара то що), яке трапилось кілька раз в Росії та на Україні. По друге — треба подбати про те, щоб хід продукції не потерпів по можливости ніякої перерви в той момент, коли будуть відставлені від проводу в продукційнім процесі дотогочасні буржуазні директори підприємств та власники. В Угорщині вдалось досягти першого і другого. Нігде фабричне та заводське майно не було серіозно пошкоджене робітниками.*) І нормальний хід продукції через проголошенє диктатури був порушений дуже незначно. Маючи на думці довести світови, що диктатура не означає руїни народного господарства, угорське радянське правительство стреміло запобігти всякій руїні, часто на шкоду політичним цілям...

Щоб перевести управлінє фабриками і заводами з рук капіталістів до рук пролетаріяту, необхідно утворити нові пролетарські орґани: фабрично-заводські ради і комісарів продукції. Та попереду ніж перейти до сього, мусимо зазначити наше прінціпове відношенє до кілька раз вже дослїдженого питаня про те, чи дозрів пролетаріят до керованя продукцією.

На сім пункті погляд комуністів на завданє пролетаріяту в теперішний момент розходить ся з таким же поглядом соціял-демократів. Комуністи тої думки, що пролетаріят досить дозрів до того, щоб обійти ся без капіталістичного проводу продукції, або инакше кажучи, — що пролетаріят навчить ся керувати продукцією лише в процесі безпосередної практики, перенявши в свої руки політичну і економічну владу. Соціял-демократи-ж навпаки — думають, що пролетаріят ще не дозрів до того, щоб переняти провід над продукцією. Тому вони тої думки, що пролетаріят має спочатку більш розвинути ся інтелектуально і морально, щоб дозріти до перенятя політичної і економічної влади; тому вивласненє може відбувати ся лише постепенно, йдучи в парі зі степенем зрілости пролетаріяту, щоб замість сподїваного соціялізму не настав господарський хаос.

Ті, котрі відмовляють пролетаріятови в потрібній для проводу народним господарством зрілости, арґументують се тим, що для проводу модерним підприємством потрібні широкі знаня, спеціяльні здібности та орґанізаційні таланти. Тому ми хочемо спочатку розслїдити функції управлїня підприємства в капіталістичному суспільстві. Їх можна розкласти на три головні функції:

1. Комерційне кероване: Воно охоплює орґанізаційну і фінансову діяльність, закупку сирівців і допомогових матеріялів, калькуляцію, продаж продуктів і т. д. Великий досвід, знанє людий і ринку, орґанізаційні таланти і точність — найбільше потрібні для нього річи.

2. Технічне кероване: Воно важне лише в індустріяльних підприємствах, тоб то в матеріяльній продукції дібр. Воно полягає в виборі найліпших технічних методів і машин, стежить і реґулює продукцію з технічного боку. Калькуляція звязує технічне кероване з комерційним.

3. Дисціплінарне кероване: Воно обіймає догляд за робітниками та за продуктивністю їхної праці; завданем його є забезпечене підвисшеня продукції підприємства.

Всї три мають одну спільну задачу: забезпечити як найбільшу рентабілітетність (дохідність) підприємства.

Коли знову поставимо питанє, чи досить зрілі нині звичайні робітники і пролетарські урядовці для того, щоб переняти подібний провід, то кождий неупереджений дослїдувач повинен відповісти рішучим — **ні!**

Але питанє поставлено не гаразд!

Вивласнене великих підприємств, в межах пролетарського режіму означає не лише зміну осіб в керованю підприємством, не лише те, що надвартість або додатковий продукт припадає більше не капіталістам а загалу, а **цілковиту перебудову самої господарської системи, котра (перебудова) робить зайвими, непотрібними найголовнійші функції капіталістичного керованя продукцією.**

(Дальше буде.)

*) Був лише один випадок, що робітники кравці зробили з матерії, яка малась в підприємстві, одїнє для себе і самі визначили для неї дуже дешеву ціну; випадків же прямої крадїжи ніде не було.

МІСЯЦЬ МАЙ Є ЧЕРВОНИМ МІСЯЦЕМ "УКР. РОБІТНИЧИХ ВІСТИЙ".